

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Проаналізовано стан інвестиційної привабливості підприємств легкої промисловості України та вплив на неї заходів з боку держави.

Вступ

Інвестиції є однією з головних умов економічного розвитку та конкурентоспроможності країни, регіону, підприємства. В умовах значного перевищення попиту на інвестиції над їх пропозицією актуальним є розгляд явища інвестиційної привабливості. Легка промисловість є однією з найважливіших галузей промисловості, результати діяльності якої позначаються на економічному розвитку країни та на добробуті населення. Тому важливим є зростання потенціалу цієї галузі, яке неможливе без залучення інвестицій. Отже, дослідження інвестиційної привабливості підприємств легкої промисловості є актуальним.

Питання інвестування легкої промисловості розглядаються в працях багатьох вчених-економістів. Так, в роботі [1] Ю. В. Махнарилов розглядає механізм накопичення коштів для інвестування підприємств легкої промисловості; в роботі [2] О. В. Царенко вивчає механізм підвищення ефективності інвестиційного забезпечення легкої промисловості регіонів країни; в роботі [3] Ю. В. Нефьодова розглядає інвестиційне середовище легкої промисловості Донецької області як фактор ефективного функціонування підприємств; в роботі [4] Н. В. Чаленко визначає фактори, що перешкоджають інвестиційно-інноваційному розвитку підприємств легкої промисловості; в роботі [5] С. М. Макаренко розглядає інвестиційно-інноваційні пріоритети створення ресурсної бази розвитку підприємства. Однак дослідження інвестиційної привабливості легкої промисловості потребує подальшого вивчення, оскільки постійно змінюється внутрішнє і зовнішнє середовище цієї галузі економіки.

Метою статті є визначення шляхів розвитку підприємств легкої промисловості України на основі дослідження їх інвестиційної привабливості.

Основний текст

Перш ніж аналізувати окремі параметри інвестиційної привабливості підприємств легкої промисловості, розглянемо основні важливі державні заходи, спрямовані на неї.

Згідно з Державною програмою розвитку легкої промисловості на період до 2011 року пріоритетність цієї галузі для економіки країни визначається багатьма чинниками і для виконання цієї програми вказана необхідність здійснення заходів, одним з яких є розроблення інвестиційних проєктів за участю українських та іноземних інвесторів [6].

Відповідно до пункту 17 підрозділу 4 двадцятого розділу Податкового кодексу України, тимчасово, строком на 10 років, починаючи з 1 січня 2011 року звільняється від оподаткування прибутки, отримані від основної діяльності підприємств легкої промисловості (група 17—19 КВЕД ДК 009:2005), крім підприємств, які виробляють продукцію на давальницькій сировині. Згідно зі статтею 14 першого розділу цього ж розділу, давальницька сировина — сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим переданням або поверненням такої продукції або її частини їх власникові або за його дорученням іншій особі [7]. На думку Уряду, Податковий кодекс має встановити інвестиційно привабливий клімат у державі, зокрема, і в галузі легкої промисловості. Однак необхідно звернути увагу на те, що від оподаткування прибутку звільняються лише підприємства, які працюють не на давальницькій сировині, а більшість підприємств легкої промисловості працює якраз за такою давальницькою схемою. Так, наприклад, легка промисловість Вінниччини має найбільшу серед інших галузей залежність від давальницької сировини. Її частка по окремих асортиментних групах сягає 90...100 % [8]. Тому необхідно фінансово підтримувати легку промисловість для

збільшення власних обігових коштів у підприємств. Тоді ці підприємства зможуть відмовитися від давальницьких схем і виробляти готову продукцію з сировини, яку куплять за власні кошти. Взагалі, відмова від давальницьких схем є важливим чинником підвищення інвестиційної привабливості підприємств легкої промисловості, адже на давальницьких схемах підприємство втрачає можливість управління, а отже, і знижується фінансова стійкість підприємства [9]. Але в цілому такі податкові пільги все ж будуть стимулом для інвестування в цю галузь.

Графік зміни рентабельності операційної діяльності підприємств легкої промисловості показаний на рис. 1 (побудовано за даними [10]).

Як бачимо, рентабельність підприємств легкої промисловості у 2009 році значно зросла в порівнянні з 2008 роком (у 2008 році вона взагалі була від'ємною), і навіть стала більшою, ніж середня рентабельність по промисловості (1,7 %) [10]. Таке зростання рентабельності звісно позначиться на інвестиційній привабливості легкої промисловості, адже однією з головних цілей інвестування є отримання прибутку (доходу). Так, прямі іноземні інвестиції в легку промисловість у 2009 році у порівнянні з 2008 роком збільшилися на 5,8 млн дол. США, тобто на 4,15 %, хоча їх частка у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в Україну залишилася незмінною — на рівні 0,4 %. Таке збільшення інвестицій свідчить про посилення зацікавленості іноземних інвесторів легкою промисловістю України. Крім того, якщо підприємство матиме прибуток, воно зможе оновлювати матеріально-технічну базу, ситуація з якою в Україні є негативною. Так, за дослідженнями частка обладнання, строк служби якого становить більше 15 років, в загальній віковій структурі парку наближається до 80 %, в той час як іноземні виробники продукції легкої промисловості здійснюють заміну основних видів обладнання один раз на п'ять, максимум сім років [11]. Доцільним буде також розглянути операційні витрати підприємств легкої промисловості (табл. 1).

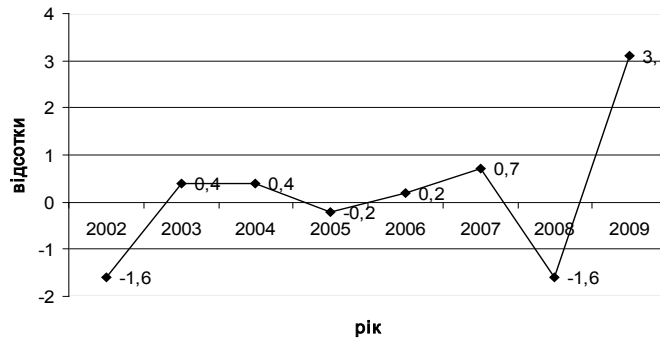

Рис. 1. Рентабельність операційної діяльності підприємств легкої промисловості

Таблиця 1

Операційні витрати з реалізованої продукції підприємств легкої промисловості [9, 11]

Операційні витрати	2007 рік		2008 рік		2009 рік	
	млн грн	частка, %	млн грн	частка, %	млн грн	частка, %
Матеріальні витрати	4134,7	59,2	5094,9	59,3	4083,6	57,7
Амортизація	274,0	3,9	293,9	3,4	307,3	4,3
Витрати на оплату праці	1384,6	19,8	1627,9	19,0	1378,8	19,5
Відрахування на соціальні заходи	488,6	7,0	558,2	6,5	482,9	6,8
Інші операційні витрати	707,7	10,1	1009,7	11,8	825,2	11,7
Разом	6989,6	100	8584,6	100	7077,8	100

Аналіз табл. 1 показує, що у 2009 році у порівнянні з 2008 роком зменшилася частка матеріальних витрат та інших операційних витрат. Натомість зросла частка амортизації та витрат на оплату праці. Це може свідчити про зростання завантаження основних фондів, економію матеріальних витрат в результаті більш раціонального використання матеріальних ресурсів.

Графік зміни середньомісячної номінальної заробітної плати працівників легкої промисловості і промисловості загалом показано на рис. 2 (побудовано за даними [9]).

Отже, як видно з рис. 2, середньомісячна заробітна плата і в промисловості, і в легкій промисловості, зокрема, з кожним роком збільшується. Це зумовлює те, що робота в цій галузі не є престижною, що сприяє відтоку висококваліфікованих кадрів та небажанню молодих перспективних фахівців працювати на підприємствах легкої промисловості. А це позначається на ефективності роботи підприємств, так як однією з найголовніших його підсистем є саме персонал, а отже негативно відображається і на інвестиційній привабливості, про що й свідчить рис. 3.

Як бачимо з рис. 3, інвестиції в основний капітал легкої промисловості в останні роки поступово зменшуються, тобто інвестиційна привабливість підприємств легкої промисловості знижується. Крім того, за нашими підрахунками, частка інвестицій підприємств легкої промисловості до загальної кількості інвестицій в промисловість загалом у 2008 році в порівнянні з 2007 роком зменшилася на 0,17 % і становила 0,57 %, а у 2009 році в порівнянні з 2008 роком залишилася майже незмінною, і становила 0,58 %. Отже, можемо зробити висновок, що інвестиційна привабливість легкої промисловості серед усіх галузей промисловості є дуже низькою. Так, для порівняння, частка інвестицій в основний капітал у 2009 році в галузь добування паливно-енергетичних корисних копалин становила 17,81 %, в галузь хімічної та нафтохімічної промисловості — 8,08 %, в металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів — 11,59 % [10].

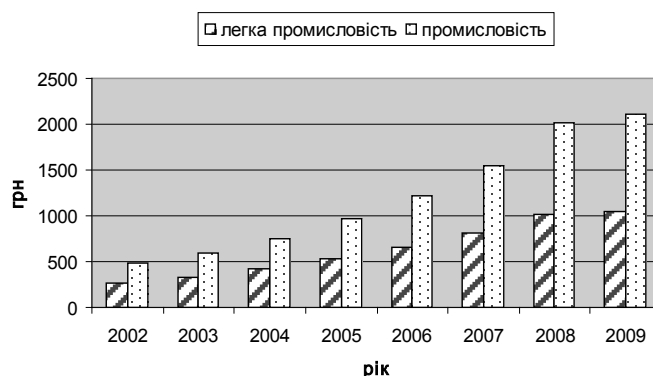

Рис. 2. Середньомісячна заробітна плата

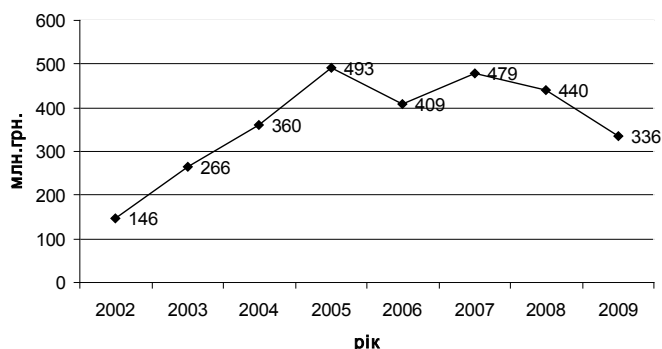

Рис. 3. Інвестиції в основний капітал в галузі легкої промисловості (побудовано за даними [9])

Таблиця 2

Індекси продукції легкої промисловості [10]

Рік	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Індекси продукції легкої промисловості	100,4	104,0	113,6	100,3	98,1	97,4	89,4	74,2

Таблиця 3

Виробництво найважливіших видів продукції легкої промисловості на одну особу [10]

Види продукції легкої промисловості	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Тканини, м ²	2,5	2,4	1,9
Вироби панчішно-шкарпеткові трикотажні машинного чи ручного в'язання, пар	1,3	1,3	1,3
Светри, джемperi, пуловери, жилети та вироби аналогічні трикотажні машинного чи ручного в'язання, шт.	0,1	0,1	0,03
Одяг верхній трикотажний, шт.	0,1	0,1	0,1
Трикотаж спідній, шт.	0,7	0,5	0,4
Взуття, пар	0,5	0,5	0,4

З табл. 2 видно, що обсяг реалізованої продукції легкої промисловості з кожним роком знижується. А табл. 3 показує, що виробництво більшості видів продукції легкої промисловості на одну особу останніми роками зменшується. Так, виробництво тканин у 2009 році в порівнянні з 2008 роком зменшилося на 20,83 %, а трикотажу спіднього, як і взуття, зменшилося на 20 %. І це при тому, що світове споживання текстильної продукції, одягу і взуття стабільно зростає на 2...4 % на рік [10]. Тобто, легка промисловість України просто поступово занепадає, зокрема знижується конкурентоспроможність української продукції перед іноземною, що негативно впливає на інвестиційну привабливість підприємств.

Висновки

Проведене дослідження інвестиційної привабливості підприємств легкої промисловості свідчить про те, що ситуація є досить неоднозначною, оскільки деякі параметри, що впливають на неї, покращуються, деякі ж навпаки — погіршуються. Держава не приділяє достатньої уваги покращенню інвестиційної привабливості легкої промисловості, лише введено у Податковий кодекс низку пунктів, що покращують умови діяльності підприємств легкої промисловості, що працюють не на давальницькій сировині. Одним з основних шляхів розвитку підприємств легкої промисловості, покращення їх інвестиційної привабливості має бути відмова від давальницьких схем, проте, цей шлях попередньо потребує значного фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Махнарилов Ю. В. Механізм накопичення коштів для інвестування підприємств легкої промисловості // Інвестиції: практика та досвід. — 2008. — № 9. — С. 9—11.
2. Царенко О. В. Механізми підвищення ефективності інвестиційного середовища легкої промисловості регіонів країни. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/eprom/2009_46/st_46_09.pdf.
3. Нефьодова Ю. В. Інвестиційне середовище легкої промисловості Донецької області як фактор ефективного функціонування підприємств [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2010_4/Nefedova.pdf. — Назва з екрана.
4. Чаленко Н. В. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств легкої промисловості: передумови та механізм управління / Н. В. Чаленко // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — № 3. — Т. 3. — С. 80—84.
5. Макаренко С. М. Інвестиційно-інноваційні пріоритети створення ресурсної бази розвитку підприємства / С. М. Макаренко // Економічний простір. — 2009. — № 23/2. — С. 20—25.
6. Державна програма розвитку легкої промисловості на 2003—2011 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Податковий кодекс України // Голос України. — 4 грудня 2010 р. — № 229—230. — С. 4—62.
8. Головне управління статистики у Вінницькій області [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.vous.vin.ua/index.php/2010-11-23-13-52-20/115/587-2011-06-09-12-57-28.html>.
9. Шкварчук Л. О. Проблеми забезпеченості власними обіговими коштами підприємств швейної промисловості України / Л. О. Шкварчук, В. В. Муха // Науковий вісник НЛТУ. — 2009. — Вип. 19.7. — С. 168—175.
10. Статистичний щорічник України за 2009 рік / Державний комітет статистики України. — Київ, 2010. — 567 с.
11. Денисенко М. П., Вовчок С. В. Дослідження інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості: стан і проблеми // Інвестиції: практика та досвід. — 2008. — № 1. — С. 22—26.
12. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики України. — Київ, 2009. — 567 с.

Рекомендована кафедрою фінансів і кредиту

Стаття надійшла до редакції 27.06.11

Рекомендована до друку 30.06.11

Самігулліна Юлія Равілівна — аспірантка кафедри відновлювальної енергетики та транспортних електричних систем і комплексів.

Вінницький національний технічний університет, Вінниця